

De Adriatische kust in cijfers

1

euro kost de toegang tot het strandbad La Lanterna in Triëst, waar mannen en vrouwen, gescheiden van elkaar, van de zon en het strand genieten.

8

monumenten in Ravenna staan op de werelderfgoedlijst van UNESCO. Dat heeft de stad te danken aan de schitterende mozaïeken en het mausoleum van de Ostrogotische koning Theodorik de Grote.

13

jachthavens zijn er alleen al te vinden tussen Comacchio en Cattolica.

15

kilometer onafgebroken strand. Zelfs aan de Adriatische kust is dat een uitzondering, maar Jesolo gaat er prat op.

22

pret- en themaparken vind je aan de Adriatische kust van Emilia-Romagna.

62

vierkante kilometer omvat de oudste zelfstandige republiek ter wereld: San Marino. De dwergstaat zou in 301 zijn gesticht en ligt hoog op de rotsen, ongeveer 15 km landinwaarts.

116

eilandjes vormen samen de bebouwde kom van Venetië.

118

meter hoog is de Grattacielo di Cesenatico. Deze in 1958 gebouwde wolkenkrabber was lange tijd de hoogste van de Adriatische kust.

120

meter is de gemiddelde diepte van de wateren van de Adriatische Zee.

250

kilometer per uur is de snelheid die de windvlagen van de koude noordenwind bora kan bereiken en die Triëst in de winter teistert.

500

treden leiden naar beneden de Grotta Gigante in, de grootste toeristische grot van Europa, vlak bij Triëst.

1500

koppen koffie drinkt een inwoner van Triëst per jaar - tweemaal zo veel als zijn landgenoten elders in Italië.

5.000.000

jaar oud is de Adriatische Zee, en daarmee de geologisch jongste zee in de buurt van Italië.

16.000

vierkante meter meet de Piazza dell'Unità in Triëst en is daarmee het grootste stadsplein van Europa aan zee.

30.000.000

toeristen bezoeken jaarlijks Venetië en bedreigen daarmee in ernstige mate het ecologische en sociale evenwicht van de stad.

176

jaar geleden, in 1843, werd in Rimini het eerste strandbad aan de Adriatische Zee geopend.

Het kompas van de Italiaanse Adriatische kust

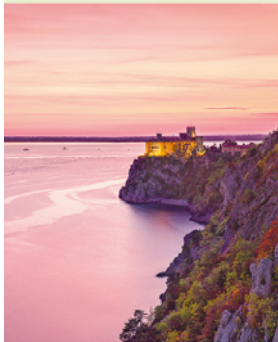
15 manieren om je onder te dompelen in de streek

5

Op dichterspaden – het Rilke-pad van Duino naar Sistiana

Rainer Maria Rilke kreeg bij zijn wandeling over de hoogste steile kust van Italië het idee voor zijn vertwijfeld-fatalistische 'Elegieën van Duino'. Tegenwoordig stemt de naar de dichter vernoemde wandelroute van Duino naar de Baai van Sistiana minder tot klagen dan tot juichen, vanwege het prachtuitzicht over de Adriatische Zee.

Slot van dichters en componisten: naast Rilke waren onder anderen ook Mark Twain, Franz Liszt en Victor Hugo te gast in het Castello di Duino.

Rainer Maria Rilke reisde veel en verbleef van oktober 1911 tot mei 1912 op het kasteel van Duino, van waaruit hij graag wandelingen maakte naar de naburige Baai van Sistiana. De dichter werd geboren in 1875 in het toenmalige Oostenrijks-Hongaarse Praag en overleed in 1926 in Zwitserland; hij woonde onder andere in Parijs, München, Wenen en Berlijn. Hij geldt als een belangrijke vertegenwoordiger van het literair modernisme. Als gast van Marie von Thurn und Taxis, die met hem verbonden was door een zeventien jaar durende, levendige (pen)vriendschap, schreef hij op het slot van Duino twee van totaal twaalf klaagliederen, die in 1922 verschenen als *De elegieën van Duino*.

Een fleurige wandelroute

Het bijna 2 km lange **Sentiero di Rilke** 1 begint bij de parkeerplaats van het **Castello di Duino** 1 en eindigt voor de deur van het toeristenbureau

boven de Baia di Sistiana. Het leidt door een pijnbomenbos langs de kust, waarvan de witte kliffen 80 m boven zee oprijzen. Daarmee is het pad van de dichter de bekroning van de hoogste rij kliffen van Italië, die tot **Riserva Naturale Regionale Falesie di Duino** uitgeroepen zijn vanwege de bizarre rotsformaties en soortenrijke mediterrane flora en fauna. In het natuurreservaat gedijen steeneiken, olijven, wolfsmelk en brem, en kruipen en vliegen onder andere de zeldzame Dalmatische kielhagedis met zijn diepblauwe keel en felrode buik, de licht giftige katslang en de zwarte specht. Onderweg bieden vier voormalige stellingen van de Duitse Wehrmacht, die zijn verbouwd tot panoramaterassen (*belvedere*), een prachtig uitzicht op zee, het Castello di Duino en de **Baia di Sistiana** 2. Langs de baai vind je een haven, bars, restaurants en kiezelstranden.

Een mooi nieuw vakantieparadijs

Direct daarnaast ligt het enigszins curieuze **Portopiccolo** 2. Het wordt gehyped als een Adriatisch mini-Monaco. Dit vakantieverblijf werd uit de grond gestampt in een grote steengroeve, direct aan zee. Het wordt geprezen om de duurzame bouwwijze en slimme energietechnologie en geldt als een ecologisch modelproject voor de toekomst. Portopiccolo telt enkele honderden luxeappartementen, een vijfsterrenhotel, exclusief ingerichte strandbaden, een veelgeprezen kuuroord en chique winkels en restaurants. Kortom, het verleidt met stijlvolle luxe en een geweldige locatie, maar op de een of andere manier lijkt het zielloos en kunstmatig.

Nudisten, (oude) hippies en homoseksuelen ontmoeten elkaar aan de **Costa dei Barbari** 3, puur natuur direct naast Portopiccolo. De kust met zijn grove keien is een cultplek, alleen te bereiken via een steil pad vanaf de kustweg SS 14 (km 137) en naast de kuststrook Liburnia (km 140) een van de twee naturistenstranden bij Triëst.

INFORMATIE/AANKOMST

Informatie over Portopiccolo: www.portopiccolosistiana.it.
Naar Duino: vanuit Triëst bus 44 of E 51.

TRADITIONEEL OF GEROLD?

Op het in Griekse stijl in blauw-wit gedecoreerde terras van visrestaurant

Aquapazza 1 aan de Baia di Sistiana kun je 's middags en 's avonds grote en kleine Italiaanse visgerechten eten. Vlak daarbij zit **Toshare Social Restaurant** 2, een hippe culinaire tak van de Cantera Social Club waar je 's avonds sushi eet (Parco Caravella, tel. 339 405 37 33 en 349 087 87 02, mei-sept., menu ca. € 30).

Uitneembare kaart: J 2/3

9

Geschreeuw en gefluister – de vismarkten in Chioggia

De visafslag van Chioggia gaat 's ochtends al om vier uur open, zodat de partijen vis tijdig van eigenaar kunnen wisselen. De potentiële kopers fluisteren daarbij de veilingmeester ('astatore') hun bod in het oor. Als de vroege kopers vervolgens vanaf acht uur op de vismarkt zelf verkoper worden, gaat het er verder luidruchtig en vrolijk aan toe.

Super vers en kleurrijk: de vismarkt van Chioggia.

B
BARUFFE

Het komedische drama *Le baruffe chiozzotte* ('Kabaal in Chioggia') van Carlo Goldoni uit 1761 neemt je mee naar de wereld van de vissers. Terwijl zij op zee zitten en zich afvragen hoe het thuis is, kwebbelen de vrouwen heel af op gezellige en minder gezellige wijze.

In de kustwijk **Sottomarina** van Chioggia ligt een van de belangrijkste vissershavens van Italië, zodat het niet verwonderlijk is dat de **Mercato Ittico all'Ingrosso** 1 een van de grootste visafslagen van het land is. De afslag is sinds 1960 tweemaal per dag geopend en maakt een bezoek aan het Isola dei Cantieri zeer de moeite waard. Het eiland is via de Ponte S. Giacomo verbonden met de oude stad.

Van giganten tot piepkleine visjes

Toen ik voor het eerst waagde een blik naar binnen te werpen, kreeg ik al meteen bij de deur een enorme zwaardvis in het vizier, waarachter meer zeebewoners lagen, die ook in de dood nog respect afdwongen en vakkundig gekeurd werden. De reuzen overschaduwden de sardines, zeetongen, zeebaarzen, heken, zeelten, karpers, sint-jakobschelpen, venusschelpen, mosselen, oesters, inktvissen, octopussen, kreeften en krabben, om maar enkele van de zoet- en zoutwatervissen, schaal- en schelpdieren en andere waterdieren te noemen die hier op vochtige tafels liggen of spartelen, aan haken hangen of in aquaria op kopers wachten. De waar komt uit de Adriatische Zee, de aangrenzende lagunes en de rivieren die hier in zee monden, maar ook uit andere zeeën wereldwijd.

Luidruchtig en luidkeels

Op de kleurrijke vismarkt aan het schilderachtige Canale Vena gaat het er luidruchtig aan toe. Deze

markt staat bij liefhebbers bekend als **Mercato Ittico al Minuto** 2. Boven de felrode luifels cirkelen en krijsen honderden meeuwen, wat je even het idee geeft in een scène uit de Hitchcockfilm *Birds* te zijn beland. De markt vindt plaats aan het kanaal achter het **Palazzo Granaio**, dat in 1328 in gotische stijl werd gebouwd en ooit het graanpakhuis van Chioggia was. Vanwege restauratie gaat het imposante gebouw al lange tijd schuil achter wit doek. Hoe lang de werkzaamheden zullen duren, is onbekend. Misschien dat je het bij jouw bezoek aan de stad in zijn volle glorie kunt bewonderen.

Je betreedt de markt via de fraai vormgegeven **Portale a Prisca**, waarvan de allegorische reliëfs van de beeldhouwer Amleto Sartori in 1940 in opdracht van een familie zijn aangebracht ter herinnering aan hun op jonge leeftijd overleden dochter Prisca. Ze zijn uitgevoerd in sneeuwwitte steen. Binnen verdringt het publiek zich luidruchtig voor het aanbod, dat er onder de rode zonweringen heel smakelijk uitziet. Ongeveer dertig *mògnoli*, zoals de vishandelaren genoemd worden, prijzen luidkeels en druk gesticulerend hun vis en schaal- en schelpdieren aan.

Langs het Canal Vena in Chioggia lijkt het wel alsof *La Serenissima* een kleine satelliet heeft afgeworpen.

INFO EN OPENINGSTIJDEN

Mercato Ittico all'Ingrosso 1: ma.-vr. 4-8, 15-18.45, za. 4-8 uur, vanaf 6 en 16 uur ook voor particuliere bezoekers.
Mercato Ittico al Minuto 2: di.-zo. 7-13 uur, beide: www.chioggiapesca.it.

SMIKKELEN LANGS HET KANAAL

Bar Caneva 1: Fondamenta Vena 1277, dag. 7-21 uur. Leuk plekje aan het water voor een koffie, een glas wijn en de kleine trek, die je hier kunt stillen met lekkere *cichetti*.

Ristorante Riva Vena 2: Calle Manzoni 556, tel. 041 55 00 00 09, do.-di. lunch en avond, menu ca. € 50. Hier geniet je van verse vis uit Chioggia, die geserveerd wordt aan het water. Ze hebben er ook pizza's.

Uitneembare kaart: C/D 6